

Çabuk Unutanlar İçin “Unutmayan” Bellek

Microsoft, San Francisco'daki Media Presence laboratuvarlarında yürütülen bir yazılım projesiyle unutkanlığı tarihe gömmeye hazırlanıyor.

Microsoft bünyesinde çalışan bir grup araştırmacı, insanın hayatı boyunca yaptığı tüm yazışmaları, çektiği tüm fotoğrafları ve filmleri, dinlediği tüm müzikleri, okuduğu bütün kitapları, yaptığı bütün telefon konuşmalarını ve hatta ödediği bütün faturaları tek bir ortamda saklayabilecek bir yazılım projesi üzerinde çalışıyor. Bu proje, multimedya tabanlı dosyalar yardımıyla hayatın kronolojik bir kaydını tutmayı amaçlayan ve içeriğinde arama yapılmasına da izin veren MyLifeBits projesinin en önemli ayağını oluşturuyor.

MyLifeBits, fikir olarak 1945 yılında Vannevar Bush tarafından ortaya atılan Memex isimli bir cihazı temel alıyor. Bush, Memex'in yapabileceklerini “bütün okunan kitapları, yapılan yazışmaları ve haberleşmeleri hafızasına alacak ve bunlar arasından istenileni istendiği anda kolayca bulabilecek bir düzenek” olarak tanımlanmıştı. Peki ama böyle bir şey tam olarak ne işe yarar? MyLifeBits projesinin arkasındaki isimler olan Gordon Bell ve Roger Lueder, bu ihtiyacın nedenini insan beyninin olayları hatırlama ve zamanla ilişkilendirme konusunda sık sık yanlışlığı düşmesi olarak tanımlıyorlar. Dolayısıyla oluşturmaya çalıştıkları bu sistem sayesinde, geçmişle ilgili hatırlanması gereken şeyler söz konusu olduğunda ihtiyaç duyulan ayrıntıya kesin hatlarıyla ve en doğru biçimiyle ulaşmak mümkün olacak. Lueder bu durumu, kocaman bir ayakkabı kutusuna gelişigüzel doldurulmuş fotoğraflar arasından aranan tek bir fotoğrafın bulunmasının zor oluşuna benzetiyor. Lueder'e göre, insan hayatında yaşanan ayrıntılar da çoğu zaman benzer bir kaderi paylaşıyor.

MyLifeBits araştırma grubunda yer alan Gordon Bell ise, unutmayan bellek kavramının aynı zamanda gönüllü ilk üyesi. Bell, sahip olduğu pasaport ve kimlik belgesi gibi resmi evrakın yanında çalışmaları, bütün yazdığı ve okuduğu metinler, aldığı ve gönderdiği e-posta mesajları, gezdiği siteler, çektiği fotoğraflar ve dinlediği müzikler dahil fırsat bulduğu her ayrıntıyı sayısal ortama aktarmaya çalışıyor. Kaydedilen tüm bu dosyalara yazılı ya da sesli etiket eklenebildiği gibi, istendiğinde diğer dosyalarla aralarında bağlantılar da kurulabiliyor. Bu durumda Bell'in geçmişte herhangi bir zaman aralığında nelerle uğraştı-



MyLifeBits sayesinde aranan bir konuyla ilgili resimler, tarihe göre sıralı halde dizilebiliyorlar.

ğını görebilmek için yapması gereken tek şey, yazılıma bir tarih aralığı girmekten ibaret. Bunun yanında sistemin özel bazı ihtiyaçlara da cevap vermesi planlanıyor; örneğin herhangi bir kişiyle kaç kez ve nerelerde bir araya geldiğini görebilmek için ufak bir arama yeterli olacak.

Bu Kadar Bilgi Nereye Sığacak?

Tabii bütün hayatı bu şekilde kayıt altına alarak unutmayan bir belleğe sahip olmak, büyük depolama alanına sahip cihazlara olan ihtiyacı da gündeme getiriyor. Ancak son dönemde yaşanan gelişmeler, ilk kez 1945 yılında ortaya atılan bu rüyayı gerçekleştirme yolunda önemli kolaylıklara sahne oluyor. Örneğin saatlerce ses kaydı yapabilen, film ve fotoğraf çekebilen ve bunları yüksek hızlı kablolu veri aktarma teknolojilerinin yardımıyla istenilen yere gönderebilen cep telefonları, önümüzdeki yıllarda herkesin kullandığı sıradan cihazlar haline gelecek. Ayrıca 1 terabyte, yani 1024 gigabyte sabit disklerin fiyatlarının 2007 yılına kadar ekonomik olarak nite-lendirilen 300 dolar seviyesinin altına düşmesi bekleniyor. Veri toplamada sağlanan kolaylıklar ve depolama cihazlarının düşük maliyete sundu-ğu yüksek kapasite bir araya geldiğinde, kişisel bellek arşivi için gereken bilgilerin ne şekilde

toplanacağı ve bunca bilginin nerede saklanacağı da problem olmaktan çıkıyor.

Ancak projenin aşması gereken en önemli engellerden biri de, bunca bilginin verimli kullanılabilmesini sağlayacak bir arama ve indeksleme sistemi oturtabilmek. Konuşma içeren ses kayıtlarının yüksek doğrulukla metne aktarılabilirdiği teknolojiler bugün zaten yaygın olarak kullanılıyorlar, dolayısıyla belli bir konunun ses kayıtlarında aranması problem olacak gibi görünmüyor. Asıl sorunu görüntüler, yani fotoğraf ve videolar üzerinde yapılacak aramalar oluşturuyor. Bell ve Lueder, bu konuda uzman bazı ekiplerden yardım aldıklarını dile getiriyorlar.

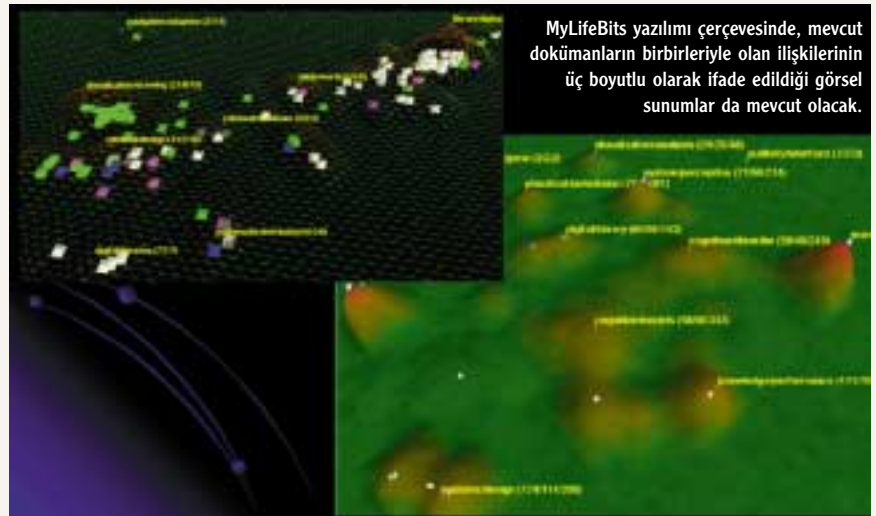
Sonuç olarak proje, özellikle uygulanabilirliği yönünden bazı tartışmaları da beraberinde getiriyor. Bununla birlikte unutmayan bellek kavramının belki başlangıçta bütün bireyler için değil, ancak konuları ve yaptıkları iş itibarıyla böyle bir fonksiyona özellikle ihtiyaç duyan kişi ve kurumlar için büyük faydası olacağı kesin.

Levent Daşkıran

Kaynaklar:
<http://research.microsoft.com/barc/MediaPresence/MyLifeBits.asp>
<http://research.microsoft.com/users/gbell/storeall.htm>
<http://www.press.jhu.edu/press/books/landow/memex.html>
<http://www.newscientist.com/news/news.jsp?id=ns99993084>



Kayıtlı belleği etkileşimli bir slayt şov haline dönüştürmek, yani bir anlamda hayatınızı fotoromana çevirmek mümkün olacak.



MyLifeBits yazılımı çerçevesinde, mevcut dokümanların birbirleriyle olan ilişkilerinin üç boyutlu olarak ifade edildiği görsel sunumlar da mevcut olacak.